EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.5.2023
COM(2023) 603 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Češke za leto 2023 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Češke za leto 2023

{SWD(2023) 603 final}

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Češke za leto 2023 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Češke za leto 2023

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik[1] ter zlasti člena 9(2)Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij[2] in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta[3], s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira EU. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra prispeva h gospodarskemu in socialnemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v EU ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 je bil najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost posodobljen 30. junija 2022.

---

1 UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

2 UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

3 Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

(2) Komisija je 22. novembra 2022 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2023[4], ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2023. Evropski svet je 23. marca 2023 potrdil prednostne naloge iz pregleda v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 22. novembra 2022 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2023, v katerem je Češko opredelila kot eno od držav članic, za katere meni, da so jih ali bi jih lahko prizadela neravnotežja ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja, ki ga je Svet sprejel 16. maja 2023, ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2023, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic ter ki ga je Svet sprejel 13. marca 2023.

(3) Čeprav gospodarstva EU izkazujejo izredno odpornost, geopolitične razmere še naprej negativno vplivajo nanje. Ob trdni podpori, ki jo EU izkazuje Ukrajini, so ekonomske in socialne politike EU v kratkoročnem obdobju osredotočene na zmanjšanje negativnega učinka energetskih šokov na ranljiva gospodinjstva in podjetja, v srednjeročnem obdobju pa na nadaljnja prizadevanja za uresničitev zelenega in digitalnega prehoda, podpiranje trajnostne in vključujoče rasti, zaščito makroekonomske stabilnosti ter povečanje odpornosti. Močan poudarek je tudi na povečanju konkurenčnosti in produktivnosti EU.

(4) Komisija je 1. februarja 2023 izdala sporočilo z naslovom *Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo*[5], da bi spodbudila konkurenčnost neto ničelne industrije EU in podprla hiter prehod na podnebno nevtralnost. Načrt dopolnjuje tekoča prizadevanja v okviru evropskega zelenega dogovora in načrta REPowerEU. Njegov cilj je vzpostaviti bolj podporno okolje za okrepitev proizvodne zmogljivosti EU za neto ničelne tehnologije in izdelke, ki so potrebni za doseganje ambicioznih podnebnih ciljev EU, ter zagotoviti dostop do ustreznih kritičnih surovin, vključno z diverzifikacijo virov, ustreznim izkoriščanjem geoloških virov v državah članicah in čim večjim recikliranjem surovin. Temelji na štirih stebrih: predvidljivem in poenostavljenem regulativnem okolju, pospešitvi dostopa do financiranja, izboljšanju spretnosti ter odprti trgovini za odporne dobavne verige. Komisija je 16. marca 2023 objavila tudi sporočilo z naslovom *Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030*[6], ki je strukturirano na podlagi devetih dejavnikov, ki se medsebojno krepijo, ter katerega cilj je oblikovati regulativni okvir, ki bo spodbujal rast. Določa prednostne naloge politike, katerih cilj je dejavno zagotavljati strukturne izboljšave, dobro usmerjene naložbe in regulativne ukrepe za dolgoročno konkurenčnost EU in njenih držav članic. Spodaj navedena priporočila pomagajo obravnavati te prednostne naloge.

(5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2023 nadalje razvija v skladu z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost. Celovito izvajanje načrtov za okrevanje in odpornost ostaja bistveno za doseganje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra, saj načrti obravnavajo vsa v zadnjih letih izdana zadevna specifična priporočila za države ali pomemben del teh priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020 in 2022 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(6) Cilj uredbe REPowerEU[7], sprejete 27. februarja 2023, je čim prej odpraviti odvisnost EU od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bo prispevalo k energetski varnosti in diverzifikaciji oskrbe EU z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energijsko učinkovitost. Uredba državam članicam omogoča, da v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU. Prispevale bodo tudi k spodbujanju konkurenčnosti neto ničelne industrije v EU, kot je opisano v industrijskem načrtu v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo, ter k obravnavanju specifičnih priporočil za države v zvezi z energijo, izdanih državam članicam v letu 2022 oziroma po potrebi v letu 2023. Uredba o REPowerEU uvaja novo kategorijo nepovratne finančne podpore, ki je na voljo državam članicam za financiranje novih reform in naložb, povezanih z energijo, v okviru njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.

(7) Komisija je 8. marca 2023 sprejela sporočilo, ki zagotavlja smernice za fiskalno politiko za leto 2024. Njegov cilj je podpreti države članice pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter s tem okrepiti usklajevanje politik[8]. Komisija je v sporočilu navedla, da bo splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast deaktivirana konec leta 2023. Pozvala je, naj se v obdobju 2023–2024 vodijo fiskalne politike, ki zagotavljajo srednjeročno vzdržnost dolga in trajnostno povečanje potencialne rasti. Države članice so bile pozvane, naj v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih za leto 2023 navedejo, kako bodo njihovi fiskalni načrti zagotovili upoštevanje referenčne vrednosti primanjkljaja v višini 3 % BDP ter verodostojno in nadaljnje zmanjševanje dolga ali srednjeročno ohranjanje preudarne ravni dolga. Komisija je države članice pozvala, naj postopno odpravijo nacionalne javnofinančne ukrepe, uvedene za zaščito gospodinjstev in podjetij pred šokom zaradi cen energije ter pri tem začnejo z najmanj ciljno usmerjenimi. Poudarila je, da bi morale države članice, če bi bilo zaradi obnovljenih pritiskov na cene energije potrebno podporne ukrepe podaljšati, te ukrepe veliko bolj ciljno usmeriti kot v preteklosti, in sicer v ranljiva gospodinjstva in podjetja. Komisija je predlagala, da bi bila priporočila glede javnih financ kvantitativna in diferencirana ter oblikovana na podlagi neto primarnih odhodkov, kot je predlagala v sporočilu o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU[9]. Priporočila je, naj vse države članice še naprej ščitijo nacionalno financirane naložbe in zagotavljajo učinkovito uporabo sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU, zlasti v luči zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev glede odpornosti. Komisija je navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z obstoječimi pravnimi določbami začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

(8) Komisija je 26. aprila 2023 predstavila zakonodajne predloge za izvedbo celovite reforme pravil EU o ekonomskem upravljanju. Osrednji cilj predlogov je z reformami in naložbami okrepiti vzdržnost javnega dolga in spodbujati trajnostno in vključujočo rast v vseh državah članicah. Cilj predlogov je državam članicam zagotoviti večji

---

7 Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

8 COM(2023) 141 final.

9 COM(2022) 583 final.

nadzor nad zasnovo njihovih srednjeročnih načrtov, hkrati pa vzpostaviti tudi strožji sistem izvrševanja, da bi se zagotovilo, da države članice izpolnjujejo zaveze, ki so jih sprejele v svojih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih. Cilj je dokončati zakonodajno delo v letu 2023.

(9) Češka je 1. junija 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je v skladu s členom 19 Uredbe (EU) 2021/241 in na podlagi smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 8. septembra 2021 sprejel sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Češko[10]. Izplačilo obrokov je pogojeno s sklepom Komisije, sprejetim v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, da je Češka zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Predpostavlja se, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, če zadevna država članica ni razveljavila ukrepov.

(10) Češka je 13. aprila 2023 predložila nacionalni reformni program za leto 2023, 28. aprila 2023 pa konvergenčni program za leto 2023 v skladu s členom 8(1) Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2023 odraža tudi polletno poročanje Češke o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(11) Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo o državi za Češko[11] za leto 2023. V njem je ocenila napredek Češke pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2022, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Češkem. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novi in nastajajoči izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Češke pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev EU glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja ZN.

(12) Komisija je za Češko opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 24. maja 2023[12]. Ugotovila je, da na Češkem obstajajo makroekonomska neravnotežja. Ranljivosti so povezane zlasti s cenovno konkurenčnostjo in cenami stanovanjskih nepremičnin, vendar se zdi, da so v prihodnje omejene, saj je zadolženost gospodinjstev omejena, inflacija pa naj bi se upočasnila precej hitreje od povprečja EU. Na gospodarstvo je močno vplival šok zaradi cen energije, saj je inflacija hitro naraščala. K pospešitvi inflacije je prispevala tudi ohlapna fiskalna naravnanost od pandemije. Skupni cenovni pritiski ostajajo visoki, vendar se pričakuje, da bo stroškovna konkurenčnost v prihodnje delno okrevala ob padcu cen energije, ne da bi pri tem obstajali takojšnji izzivi glede zunanje vzdržnosti. Inflacija naj bi se upočasnila precej hitreje od povprečja EU, če pa bo vztrajala, bi to lahko pomenilo nekatera tveganja za konkurenčnost Češke. Nedavno poslabšanje tekočega računa zahteva pozorno spremljanje v prihodnje. V zadnjih letih se je povpraševanje po stanovanjih močno povečalo, k čemur so prispevale nizke

[10] Izvedbeni sklep Sveta z dne 8. septembra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Češko (ST 11047/21; ST 11047/21 ADD 1; ST 11047/21 COR 1).

[11] SWD(2023) 603 final.

[12] SWD(2023) 628 final.

obrestne mere, visoka rast dohodka in ohlapni makrobonitetni ukrepi, ponudba stanovanj pa mu ni sledila. Cene stanovanjskih nepremičnin so se med pandemijo bolj zviševale, vendar so se sredi leta 2022 začele umirjati zaradi višjih obrestnih mer in strožjih posojilnih pogojev. Vendar se zdi, da so tveganja za znatne popravka cen stanovanj nizka, zadolženost gospodinjstev je omejena, bančni sektor pa trden; a zaradi omejenega odziva glede ponudbe se bodo cene srednjeročno še naprej zviševale. Potrebna so nadaljnja prizadevanja za omejitev inflacije. Hitro znižanje inflacije zahteva močno upočasnitev rasti povpraševanja, kar je mogoče doseči z dovolj strogo denarno in fiskalno politiko.

(13) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat[13], se je primanjkljaj sektorja država Češke zmanjšal s 5,1 % BDP v letu 2021 na 3,6 % v letu 2022, dolg sektorja država pa se je povečal z 42,0 % BDP konec leta 2021 na 44,1 % konec leta 2022. Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo v skladu s členom 126(3) PDEU[14]; v njem je obravnavan proračunski položaj Češke, ker je primanjkljaj sektorja država v letu 2022 presegel referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. V poročilu je bilo ugotovljeno, da merilo glede primanjkljaja ni bilo izpolnjeno. Komisija v skladu s sporočilom z dne 8. marca 2023[15] spomladi 2023 ni predlagala začetka novih postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Navedla pa je, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Češka bi morala to upoštevati pri izvrševanju proračuna za leto 2023 in pripravi proračuna za leto 2024.

(14) Na saldo sektorja država so vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Leta 2022 so taki ukrepi za zmanjšanje prihodkov vključevali znižanje trošarin za bencin in dizelsko gorivo, odpravo cestnin za podjetja in znižanje dodatnega prispevka za energijo iz obnovljivih virov, ki ga plačujejo končni uporabniki; takšni ukrepi za povečanje odhodkov pa so vključevali pavšalni prispevek k računom za energijo (t. i. „varčevalna tarifa“), podporo industriji, na katero vplivajo visoke cene energije, in enkratno nadomestilo za otroke. Komisija ocenjuje, da bodo neto proračunski stroški teh ukrepov v letu 2022 znašali 0,7 % BDP. Na saldo sektorja država so vplivali tudi proračunski stroški začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine, ki so v letu 2022 ocenjeni na 0,3 % BDP. Hkrati so se ocenjeni stroški začasnih nujnih ukrepov v zvezi s COVID-19 zmanjšali z 2,0 % v letu 2021 na 0,1 % BDP v letu 2022.

(15) Svet je 18. junija 2021 Češki priporočil[16], naj v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnanost, vključno s spodbudo, ki jo zagotavlja mehanizem za okrevanje in odpornost, in ohrani nacionalno financirane naložbe.

(16) Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnanost[17] v letu 2022 večinoma nevtralna v višini –0,1 % BDP, kot je priporočil Svet. Kot je priporočil Svet, je Češka še naprej

---

13 Eurostat, Kazalniki eura 47/2023 z dne 21. aprila 2023.

14 COM(2023) 631 final z dne 24. maja 2023.

15 COM(2023) 141 final z dne 8. marca 2023.

16 Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o konvergenčnem programu Češke za leto 2021 (UL C 304/10, 29.7.2021, str. 10).

17 Fiskalna naravnanost se meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), brez začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19, vendar vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU, glede na srednjeročno potencialno rast. Za več podrobnosti glej okvir 1 v fiskalnih statističnih tabelah.

podpirala okrevanje, tudi z naložbami, ki naj bi se financirale iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU, so v letu 2022 znašali 1,1 % BDP (1,1 % BDP v letu 2021). Nacionalno financirane naložbe so imele nevtralen učinek na fiskalno naravnanost[18]. Hkrati naj bi imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,3 odstotne točke. Češka je zato zadostno nadzorovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov. Češka je zato ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet.

(17) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v konvergenčnem programu, je realističen. Vlada napoveduje, da bo realni BDP v letu 2023 zrasel za 0,1 %, v letu 2024 pa za 3,0 %. Za primerjavo se v pomladanski napovedi Komisije 2023 pričakuje podobna realna rast BDP v višini 0,2 % leta 2023 in 2,6 % leta 2024.

(18) Vlada v konvergenčnem programu za leto 2023 pričakuje, da se bo delež primanjkljaja sektorja država v letu 2023 zmanjšal na 3,5 % BDP. Majhno zmanjšanje v letu 2023 je predvsem posledica višjih odhodkov, kot so subvencije, povezane z energetskimi podpornimi ukrepi, ali višjih bruto investicij v osnovna sredstva, ki se izravnajo z nižjo rastjo drugih odhodkovnih postavk in višjimi prihodki iz skladov EU. V skladu s programom naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP zmanjšal s 44,1 % konec leta 2022 na 43,5 % konec leta 2023. V pomladanski napovedi Komisije 2023 je za leto 2023 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 3,6 % BDP. To je v skladu s primanjkljajem, napovedanim v konvergenčnem programu. Pomladanska napoved Komisije 2023 predvideva nižji dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 42,9 % BDP konec leta 2023. Razlika je posledica napovedane višje nominalne rasti BDP.

(19) Pričakuje se, da bodo na javnofinančni saldo v letu 2023 še naprej vplivali ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Vključujejo ukrepe, ki so bili podaljšani od leta 2022 (zlasti: znižanje dodatnega prispevka za energijo iz obnovljivih virov, ki ga plačujejo končni uporabniki, in znižanje trošarin za dizelsko gorivo) ter novi ukrepi, kot sta omejitev cen električne energije in plina ter podpora v sektorju ogrevanja. Stroški teh ukrepov se delno izravnajo z davki na nepričakovane dobičke dobaviteljev energije, in sicer z dajatvijo, ki jo proizvajalci električne energije plačujejo za prihodke, ki presegajo določeno raven cen, in davkom na nepričakovan dobiček podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo električne energije in plina ter trgovino z njimi, pridobivanjem fosilnih goriv, gorivi in petrokemičnimi izdelki. Ob upoštevanju teh prihodkov naj bi glede na pomladansko napoved Komisije 2023 neto proračunski stroški podpornih ukrepov v letu 2023 znašali 1,3 % BDP[19]. Zdi se, da večina ukrepov v letu 2023 ni usmerjena v najranljivejša gospodinjstva ali podjetja in ne ohranja v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energijske učinkovitosti. Zato je znesek ciljno usmerjenih podpornih ukrepov, ki ga je treba upoštevati pri oceni skladnosti s priporočili glede javnih financ za leto 2023, v pomladanski napovedi

[18] Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva so imele ekspanziven učinek v višini 0,4 odstotne točke BDP, med drugim zaradi plačil češki pošti za zagotavljanje univerzalnih poštnih storitev v obdobju 2018–2022.

[19] Podatki predstavljajo raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s tekočimi prihodki in odhodki ter po potrebi ukrepi v zvezi z naložbami v osnovna sredstva.

Komisije 2023 ocenjen na 0,1 % BDP v letu 2023 (v primerjavi z 0,2 % BDP v letu 2022). Proračunski stroški začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine naj bi se v primerjavi z letom 2022 zmanjšali za 0,1 odstotne točke BDP.

(20) Svet je 12. julija 2022 Češki priporočil[20], naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s skupno nevtralno naravnanostjo politike[21], ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Češka bi morala biti pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Češki je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije.

(21) V letu 2023 naj bi bila fiskalna naravnanost glede na pomladansko napoved Komisije 2023 restriktivna (+1,4 % BDP) ob visoki inflaciji. V letu 2022 je bila fiskalna naravnanost večinoma nevtralna (–0,1 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) naj bi imela v letu 2023 restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 1,2 % BDP. To vključuje znižanje stroškov ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, za 0,1 % BDP. To vključuje tudi nižje stroške zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine (za 0,1 % BDP). Napovedana rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je skratka v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU, naj bi v letu 2023 znašali 1,6 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,5 odstotne točke[22]. Češka namerava financirati dodatne naložbe prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU, ne načrtuje pa se, da bi se ohranile nacionalno financirane naložbe. Načrtuje financiranje javnih naložb za zeleni in digitalni prehod ter za energetsko varnost, kot so energijska učinkovitost v javnih stavbah ali naložbe v železnice ali digitalne storitve, ki se delno financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU.

(22) Glede na konvergenčni program naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2024 zmanjšal na 2,9 % BDP. Zmanjšanje v letu 2024 je predvsem posledica postopnega opuščanja energetskih podpornih ukrepov, kar je privedlo do nižjih subvencij in manjše rasti socialnih plačil v primerjavi z rastjo nominalnega BDP. V programu se pričakuje, da se bo dolg sektorja država kot odstotek BDP konec leta 2024 povečal na 44,0 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, pomladanska napoved Komisije 2023 v letu 2024 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 3,0 % BDP. To je na splošno v skladu s predvidenim primanjkljajem iz programa. Pomladanska napoved Komisije 2023 predvideva nižji dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 43,1 % BDP konec leta 2024.

(23) V konvergenčnem programu je predvideno postopno opuščanje večine energetskih podpornih ukrepov v letu 2024. Komisija trenutno predvideva neto stroške energetskih

---

[20] Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Češke za leto 2022 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Češke za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 19).

[21] Glede na pomladansko napoved Komisije 2023 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP Češke, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnanosti, nominalno ocenjena na 13,3 %.

[22] Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele restriktiven učinek v višini 0,1 odstotne točke BDP.

podpornih ukrepov v višini 0,0 % BDP v letu 2024 v primerjavi z 1,3 % BDP v letu 2023. Te ocene temeljijo na predpostavki, da se cene energije ne bodo ponovno zvišale.

(24) Uredba Sveta (ES) št. 1466/97 poziva k letnemu izboljšanju strukturnega proračunskega salda v smeri srednjeročnega cilja za 0,5 % BDP kot referenčnega merila[23]. Ob upoštevanju pomislekov glede vzdržnosti javnih financ[24] in potrebe po zmanjšanju primanjkljaja pod referenčno vrednost 3 % BDP bi bilo ustrezno izboljšati strukturni saldo za 0,5 % BDP. Za zagotovitev takega izboljšanja rast neto nacionalno financiranih primarnih odhodkov[25] v letu 2024 ne bi smela preseči 6,0 %, kot je izraženo v tem priporočilu. To bo prispevalo tudi k zmanjšanju osnovne inflacije, ki je precej nad povprečjem EU in bi lahko povzročila izgubo konkurenčnosti, če bo vztrajna.

Hkrati bi bilo treba postopno ukiniti preostale energetske podporne ukrepe (ki jih Komisija trenutno ocenjuje na 1,3 % BDP v letu 2023), odvisno od razvoja energetskega trga, začeti pa bi morali z najmanj ciljno usmerjenimi ukrepi, za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja pa bi bilo treba uporabiti s tem povezane prihranke. Na podlagi ocen Komisije bi to privedlo do rasti neto primarnih odhodkov pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti za leto 2024.

(25) Ob predpostavki nespremenjenih politik pomladanska napoved Komisije 2023 predvideva, da se bodo neto nacionalno financirani primarni odhodki v letu 2024 povečali za 3,0 %, kar je pod priporočeno stopnjo rasti.

(26) V skladu s programom naj bi se javne naložbe zmanjšale s 4,9 % BDP v letu 2023 na 4,4 % BDP v letu 2024. Nižje naložbe odražajo nižje nacionalno financirane naložbe in naložbe, ki jih financira EU, razen naložb, ki se financirajo prek mehanizma za okrevanje in odpornost.

(27) V konvergenčnem programu je opisana srednjeročna fiskalna usmeritev do leta 2026. V skladu s programom naj bi se primanjkljaj sektorja država postopno zmanjšal na 2,4 % BDP v letu 2025 in na 2,2 % do leta 2026. Primanjkljaj sektorja država naj bi se zato v letu 2024 zmanjšal pod 3 % BDP. V skladu s programom naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP povečal s 44,0 % konec leta 2024 na 45,0 % do konca leta 2026.

(28) Češka se sooča s srednje- in dolgoročnimi tveganji za vzdržnost javnih financ. Vrsta fiskalnih ukrepov s trajnim učinkom, sprejetih v zadnjih treh letih, med katerimi so zmanjšanje osnove za dohodnino in več indeksacij odhodkov za socialno zaščito nad zakonsko določen minimum, je privedla do poslabšanja strukturnega salda. Zaradi povečanja stroškov staranja prebivalstva obstaja dodaten pritisk na vzdržnost javnih financ v srednjeročnem do dolgoročnem obdobju. Predvidena podvojitev koeficienta starostne odvisnosti starih[26] in omejitev upokojitvene starosti po letu 2030 naj bi

---

[23] Glej člen 5 Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97, ki zahteva tudi prilagoditev v višini več kot 0,5 % BDP za države članice, katerih javni dolg presega 60 % BDP ali imajo izrazitejša tveganja za vzdržnost dolga.

[24] Komisija je ocenila, da bi Češka potrebovala povprečno letno povečanje primarnega strukturnega salda kot deleža BDP v višini 0,15 odstotne točke, da bi zagotovila, da bo javni dolg srednjeročno ostal na razumni ravni. Ta ocena je temeljila na jesenski napovedi Komisije 2022. Izhodišče za to oceno sta bila napovedani javnofinančni primanjkljaj in dolg za leto 2024, ki sta predvidevala umik energetskih podpornih ukrepov v letu 2024.

[25] Neto primarni odhodki so opredeljeni kot nacionalno financirani odhodki brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov ter brez odhodkov za obresti in odhodkov za ciklično brezposelnost.

[26] Glede na poročilo o staranju prebivalstva iz leta 2021, ki ga je izdala Komisija.

privedli do povečanja odhodkov za pokojnine z 8,8 % BDP v letu 2030 na 11,4 % do leta 2050. Poleg tega naj bi se zaradi staranja prebivalstva do leta 2070 povečali tudi javnofinančni odhodki za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo, in sicer za 0,9 odstotne točke oziroma 1,7 odstotne točke BDP. Možni ukrepi za dolgoročno obravnavanje vzdržnosti javnih financ vključujejo prilagoditev upokojitvene starosti v skladu s podaljšanjem pričakovane življenjske dobe, spodbujanje povečanja stopnje aktivnosti starejših in omejitev predčasnega upokojevanja, prilagoditev stopenj indeksacije pokojnin ali sprejetje ukrepov za povečanje ponudbe delovne sile, kar zagotavlja višje prihodke za pokojninski sistem.

(29) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Češki načrt za okrevanje in odpornost se izvaja, vendar obstaja tveganje, da bo prišlo do nekaterih zamud. Češka je predložila en zahtevek za plačilo, ki ustreza 37 mejnikom in ciljem iz načrta, skupno izplačilo pa je znašalo približno 928 milijonov EUR. Za zagotovitev pravočasnega izvajanja načrta so potrebne nadaljnje izboljšave upravne zmogljivosti ter prednostno razvrščanje ključnih reform in naložb. Načrt naj bi bil revidiran leta 2023 z dodatki, ki bodo zajemali poglavje REPowerEU in upoštevali povečanje nepovratne podpore. V skladu s členom 14(6) Uredbe (EU) 2021/241 je Češka 30. marca 2023 izrazila namero, da bo zaprosila za do 11 milijard EUR dodatne podpore v obliki posojila v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost. Hitra vključitev novega poglavja REPowerEU v načrt za okrevanje in odpornost bo omogočila financiranje dodatnih reform in naložb v podporo strateškim ciljem Češke na področju energije in zelenega prehoda. Sistematično in učinkovito vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.

(30) Komisija je vse programske dokumente kohezijske politike Češke odobrila leta 2022. Nadaljevanje hitrega izvajanja programov kohezijske politike ob dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, je ključnega pomena za dosego zelenega in digitalnega prehoda, povečanje gospodarske in socialne odpornosti ter zagotovitev uravnoteženega teritorialnega razvoja na Češkem.

(31) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost, se Češka sooča z vrsto dodatnih izzivov, povezanih s stanovanji, energetsko politiko in zelenim prehodom.

(32) Cenovna dostopnost stanovanj na Češkem je bila v zadnjih petih letih med najnižjimi v EU z velikimi razlikami med regijami. Visoka rast cen stanovanjskih nepremičnin je skupinam s srednjimi dohodki otežila nakup nepremičnin. To je prispevalo k povpraševanju po najemnih nepremičninah, zaradi česar so postale manj dostopne. Poleg tega majhen obseg fonda socialnih stanovanj ne more zadostiti povpraševanju vseh gospodinjstev z nizkimi dohodki in ranljivih gospodinjstev (socialna stanovanja so leta 2020 predstavljala 0,4 % celotnega stanovanjskega fonda v primerjavi s povprečjem Unije v višini 7–8 %[27]), obstoječi stanovanjski dodatki pa so premalo izkoriščeni, delno zaradi upravnega bremena, stigmatizacij in slabe ozaveščenosti.

[27] Zbirka podatkov OECD o cenovno dostopnih stanovanjih za leto 2020, OECD, Pariz.

Posledično se je število družin, ki potrebujejo stanovanje, v zadnjih letih povečevalo, kar pomeni vse večje stroške za javni proračun in zdravstveni sistem. Ti izzivi so se zaradi pandemije COVID-19 in pritoka ljudi, ki bežijo pred vojno v Ukrajini, še povečali. Financiranje kohezijske politike ostaja pomemben vir pilotnih projektov in financiranja naložb v socialna stanovanja, kar prispeva k socialni zaščiti in vključevanju. Vendar so za znatno izboljšanje razmer potrebni drugi viri financiranja. Češka nima zakonodaje in celovitega okvira za socialna stanovanja, kar otežuje usklajevanje razdrobljenih stanovanjskih politik ter opredelitev odgovornosti med nacionalnimi in regionalnimi organi. Stabilno in trajnostno financiranje iz nacionalnih virov bi skupaj s sprejetjem spodbud za najemna ali zadružna stanovanja pripomoglo k povečanju ponudbe cenovno dostopnih stanovanj ter zagotovilo kontinuiteto in razširitev teh prizadevanj. Učinkovito usklajevanje bi bilo ključno za povečanje ponudbe stanovanj, prezidavo in obnovo obstoječih stanovanjskih enot ter uporabo praznih stanovanj.

(33) Od začetka ruske invazije na Ukrajino se je Češka na svojo veliko odvisnost od uvoza fosilnih goriv iz Rusije odzvala z diverzifikacijo oskrbe s plinom. Češka je na primer od popolne odvisnosti od ruske oskrbe s plinom prešla predvsem na diverzificirano oskrbo s plinom iz Norveške in uvoz utekočinjenega zemeljskega plina (UZP). Vendar se poraba fosilnih goriv v državi ni zmanjšala, zaradi česar je bila izpostavljena visokemu tveganju motenj v oskrbi in povišanj cen, kar močno negativno vpliva na gospodinjstva in industrijo. Poraba zemeljskega plina na Češkem se je v obdobju od avgusta 2022 do marca 2023 zmanjšala za 17 % v primerjavi s povprečno porabo plina v istem obdobju v predhodnih petih letih, kar je več od cilja 15-odstotnega zmanjšanja. Češka si bo še naprej prizadevala za začasno zmanjšanje povpraševanja po plinu do 31. marca 2024[28].

(34) Uvajanje obnovljivih virov energije na Češkem je večinoma stagniralo zaradi regulativnih omejitev, postopkov za izdajo dovoljenj in omejene zmogljivosti distribucijskega omrežja. Češka je napredovala pri reševanju številnih regulativnih izzivov, kot sta odprava potrebe po dovoljenju za proizvodnjo električne energije in gradbenem dovoljenju za manjše fotovoltaične obrate (do 50 kWp), ter sprejela regulativne spremembe za lažjo namestitev. Vendar so potrebna nadaljnja prizadevanja za krepitev vloge energetskih skupnosti in samooskrbovalcev z energijo iz obnovljivih virov, uvedbo točke „vse na enem mestu“ za obnovljive vire energije in uvedbo namenskih območij za povečanje uporabe obnovljivih virov energije, pri čemer bo ključno spodbujanje širitve omrežja, fleksibilnosti elektroenergetskega sistema (kot sta prilagajanje odjema ali shranjevanje), namestitev majhnih sistemov in pametno merjenje. Regulativne reforme omrežij bi bilo treba dopolniti z naložbami v povečanje zmogljivosti omrežja, spodbujanje fleksibilnosti in uvajanje obnovljivih virov energije. Poleg tega ima Češka trden industrijski potencial za proizvodnjo zelenih tehnologij in bi lahko pospešila naložbe v razvoj in razširitev podnebju prijaznih rešitev ter rešitev za razogljičenje, da bi do leta 2050 dosegli ničelno stopnjo neto emisij.

(35) Porast cen energije zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini je pokazal, da je treba izboljšati energijsko učinkovitost češkega stavbnega fonda in odpraviti energijsko revščino. Češka se je odzvala s programi za stanovanjske stavbe ter pomoč starejšim in gospodinjstvom z nizkimi dohodki. Vendar si mora bolj prizadevati za izboljšanje

[28] Uredba Sveta (EU) 2022/1369 in Uredba Sveta (EU) 2023/706.

energijske učinkovitosti, tako da bo dostopnejša. To je mogoče z olajšanjem upravnega dostopa do subvencij za gospodinjstva in industrijo, vključno s krepitvijo zmogljivosti ter spretnosti v javnih organih. Potrebne so tudi informacijske kampanje in namenske svetovalne storitve po vsej državi, da se zagotovi, da se prebivalstvo zaveda potrebe in koristi, povezanih z zmanjšanjem porabe energije, ter da se posameznikom in industriji olajša dostop do subvencij. Poleg tega mora Češka pospešiti izpopolnjevanje in preusposabljanje delavcev, ki trenutno nimajo spretnosti, potrebnih za prenovo stavb.

(36) Zmanjšanje izpostavljenosti Češke fosilnim gorivom je mogoče doseči tudi s prehodom na brezemisijski železniški prevoz in druge oblike brezemisijske mobilnosti, a uvajanje brezemisijskih vozil in v prihodnost usmerjene polnilne in oskrbovalne infrastrukture ni bilo pretirano uspešno. Na regulativnem področju bi morala biti izhodišče za zagotovitev omogočitvenih pogojev in odpravo ovir za prehod na brezemisijsko mobilnost revizija nacionalnega akcijskega načrta za čisto mobilnost in s tem povezane regulativne spremembe.

(37) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, vključno s proizvodnjo, namestitvijo in vzdrževanjem ničelnih tehnologij, ustvarja ozka grla pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo. Visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi izpopolnjevanja in preusposabljanja so ključni za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbujanje vključevanja in prerazporejanja delovne sile. Da bi se sprostila neizkoriščena ponudba delovne sile, morajo biti ti ukrepi dostopni, zlasti za posameznike ter v sektorjih in regijah, ki jih bo zeleni prehod najbolj prizadel. Leta 2022 je bilo na Češkem sporočeno pomanjkanje delovne sile za sedem poklicev, ki zahtevajo posebne spretnosti, povezane z zelenim prehodom (npr. monterji, vzdrževalci inštalacij in naprav, električarji in elektromehaniki)[29].

(38) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil konvergenčni program za leto 2023, njegovo mnenje[30] pa je izraženo v priporočilu 1 spodaj –

PRIPOROČA, da Češka v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da:

1. postopno odpravi veljavne energetske podporne ukrepe do konca leta 2023 z uporabo s tem povezanih prihrankov za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja; če bodo ponovna zvišanja cen energije zahtevala podporne ukrepe, zagotovi, da bodo ti ukrepi namenjeni zaščiti ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno dostopni in da se bodo ohranile spodbude za varčevanje z energijo;

   zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov v letu 2024 na največ 6,0 %;

   ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU,

[29] Na podlagi poročila EURES o pomanjkanju in presežku delovne sile za leto 2022, ki ga je leta 2023 objavil Evropski organ za delo, tj. podatkov, ki so jih predložili nacionalni uradi za usklajevanje mreže EURES. Zahteve glede spretnosti temeljijo na evropski taksonomiji spretnosti, kompetenc in poklicev (ESCO) v zvezi s spretnostmi za zeleni prehod. Primeri so analizirani na podlagi deleža zelenih spretnosti ESCO v ustreznih sektorjih. Podatki niso primerljivi med državami in zajemajo najrazličnejše sektorje.

[30] V skladu s členom 5(2) in členom 9(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.

zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda; v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja srednjeročno fiskalno strategijo postopne in vzdržne konsolidacije v kombinaciji z naložbami in reformami, ki spodbujajo večjo trajnostno rast, da bi dosegla preudaren srednjeročni fiskalni položaj;

sprejme ukrepe za zagotovitev dolgoročne vzdržnosti javnih financ, vključno z vzdržnostjo pokojninskega sistema;

2. pospeši izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, med drugi tudi z zagotovitvijo zadostnih sredstev, ter hitro dokonča dodatek, vključno s poglavjem REPowerEU, da bi se lahko hitro začelo izvajati; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike ob tesnem dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;

3. okrepi zagotavljanje socialnih in cenovno dostopnih stanovanj, vključno s sprejetjem posebnega zakonodajnega okvira, izboljšanjem usklajevanja med različnimi javnimi organi ter spodbujanjem gradnje novih stanovanjskih enot in obnove obstoječih;

4. zmanjša odvisnost od fosilnih goriv; poveča uvajanje obnovljivih virov energije z dodatnimi naložbami v električna omrežja in neposredno uporabo zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov; racionalizira postopke za izdajo dovoljenj za obnovljive vire energije in zagotovi, da bo omrežje ustrezno za dostop do obnovljivih virov energije, in sicer z dodatnimi reformami, odpravo omejitev za male obrate za energijo iz obnovljivih virov in vzpostavitvijo točke „vse na enem mestu“, povečanjem fleksibilnosti omrežij in ustvarjanjem ugodnih pogojev za energetske skupnosti; poveča energijsko učinkovitost sistemov daljinskega ogrevanja in stavbnega fonda s spodbujanjem temeljite prenove in obnovljivih virov toplote, olajšanjem upravnega dostopa do subvencij za gospodinjstva in industrijo ter krepitvijo zmogljivosti in spretnosti v javnih organih; spodbuja uporabo brezemisijskih vozil in poveča razpoložljivost polnilne in oskrbovalne infrastrukture visoke zmogljivosti z novimi reformami, ki ustvarjajo omogočitvene pogoje in odpravljajo obstoječe ovire za uvedbo vozil in infrastrukture; okrepi prizadevanja politik, namenjenih zagotavljanju in pridobivanju spretnosti, potrebnih za zeleni prehod.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik